

PAPER DETAILS

TITLE: EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN EBELİK MESLEĞİ HAKKINDAKİ GÖRÜSLERİ VE MESLEGE
YÖNELİK BEKLENTİLERİ/ VIEWS AND EXPECTATIONS OF MIDWIFERY STUDENTS
TOWARDS THE PROFESSION OF MIDWIFERY

AUTHORS: Funda ÇİTİL CANBAY, Elif Tugçe ÇİTİL, Safiye Kübra ÖZCAN

PAGES: 1-6

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1100166>

Ebelik Öğrencilerinin Ebelik Mesleği Hakkındaki Görüşleri ve Mesleğe Yönelik Beklentileri

Funda ÇİTİL CANBAY¹, Elif Tuğçe ÇİTİL², Safiye Kübra ÖZCAN³

¹Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

²Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

³KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Funda ÇİTİL CANBAY

e-mail: Midwifefunda23@gmail.com Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Erzurum, Türkiye

Geliş Tarihi / Received: 05.05.2019, **Kabul Tarihi / Accepted:** 04.11.2019

Copyright holder Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi

ÖZ

Amaç: Araştırma, ebelik öğrencilerinin ebelik mesleği hakkındaki görüşleri ve mesleğe yönelik beklentilerinin belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Araştırma tanımlayıcı tipte yapıldı. Araştırmanın evrenini, bir üniversitenin sağlık yüksekokulunun ebelik bölümü öğrencileri (n=376) oluşturdu. Araştırmanın örneklemini örneklem seçimine gidilmeden belirlenen ve araştırmaya katılmayı kabul eden tüm öğrenciler (n=290) oluşturdu. Öğrencilerin özellikleri, ebeliğe yönelik görüş ve beklentilerinin belirlenmesi için 19 sorudan oluşan bir bilgi formu kullanıldı. Veriler ortalama ve yüzdelik oranları üzerinden sunuldu.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.57±2.26 idi. Öğrencilerin çoğu (%59.3) bölümünü isteyerek seçmemiş, %30'u bölümü iş bulma kolaylığı düşüncesiyle seçmişti. Öte yandan öğrencilerin %41'i bölümü kazanmadan önce ebelik hakkında olumsuz, %52.8'i şu anda da ebelik hakkında olumsuz düşünmekte ve %59.3'ü üniversite tercihi yapacak öğrencilere ebeliği önermeyeceklerini belirttiler. Ebelik mesleğinin sorunlarına ilişkin birden fazla cevap verilmiş olup, öğrencilerin %43.4'ü yoğun iş yüküne bağlı ebeliğin sevilerek yapılmadığını bildirdi. Öğrencilerin %39.7'si ebelik yöneticilerinin ebe olması gerektiğini belirtti. Ebeliğe yönelik beklentilere ilişkin en fazla; öğrencilerin %56.2'si okullarda ebe akademisyen sayısının artacağı ve %53.8'inin ebeliğin gelecekte daha saygın bir meslek olarak tanınacağı cevabını verdi.

Sonuç: Öğrencilerin görüş ve beklentileri öğrenim görülen sınıflara göre şekillenmektedir. Öğrencilerin mesleğe ilişkin problemlere bağlı olumsuz görüşleri olduğu görülse de mesleğin gelişimine yönelik çözüm odaklı bazı önerileri bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beklenti, Ebelik, Görüş, Öğrenci.

Views and Expectations of Midwifery Students Towards the Profession of Midwifery

ABSTRACT

Aim: This research was done to identify the views and expectations of midwifery students towards midwifery.

Material and Methods: The research was done descriptively. The population of the study included midwifery department students (n=376) from the health high school of a university. All the students, accepting to participate in the research (n=290), were gathered in the research sample without applying any sampling method. An information form, including 19 questions, was used to identify student features and their views and expectations towards midwifery. The data were presented through mean and percentage.

Results: The age average of the participants was 20.57±2.26. Majority of them (59.3%) did not choose the department willingly and 30% chose it in anticipation of finding a job easily. Likewise, 41.0% had negative opinions about the department before matriculation, 52.8% have negative ideas for midwifery currently and 59.3% stated they would not suggest midwifery department to the students who would make university preference (59.3%). The questions about the problems of midwifery had more than one answer and 43.4% said the profession was not done gladly. 39.7% stated midwifery administrators should be midwives. 56.2% responded the number of midwife academicians would increase and 53.8% expected midwifery to be perceived as a more prestigious profession in the future regarding the expectations towards midwifery.

Conclusion: Views and expectations of the students were shaped according to their grade levels. Although it was seen that they had negative views depending on the problems regarding the profession, they had several solution-oriented offers for the development of the profession.

Keywords: Expectation, Midwifery, Opinion, Student.

GİRİŞ

Meslek kavramı; “belli bir eğitim süreci ile edinilen, sistematik bilgi ile becerilere dayalı, insanlara yararlı bir ürün üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak suretiyle yapılan, kuralları belirlenmiş iş” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2018). Uluslararası Ebeler Konfederasyonu’na (ICM) göre (2018); ebe tanımı ise, doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası dönemde bağımsız rolleri olan, temel ebelik uygulama yeterliliklerine sahip, küresel ebelik eğitimi standartları çerçevesinde ve bulunduğu ülkenin ebelik eğitim programını başarıyla tamamlayarak, ebe unvanını kullanan kişidir. Ebelik mesleğinin doğası ve uygulamalarına yönelik koşullar dünya genelinde farklılık göstermekle birlikte, ebelik eğitiminde gereksinimlerin bilinmesi gerekir. Ebelik eğitiminde; öğrenciye sürekli destek sağlanması ile özgüven kazandırmak yoluyla bilgi ve becerilerinin kazanılması kolaylaşacaktır (Patterson ve ark., 2018). Ebelik eğitimi ile kadın merkezli bakım perspektifine dayalı, kanıta dayalı uygulamalar yapan ve ebelik felsefesini benimseyen öğrenciler geliştirmek amaçlanmaktadır (Barry ve ark., 2014).

Meslekler hakkındaki görüş ve beklentiler, tercih edilen mesleğin eğitimi başladığı andan itibaren oluşmaya başlar (Çevik ve ark., 2012). Ülkemizdeki öğrencilerin ebelik mesleğini tercih etme nedenleri arasındaki en fazla neden sırasıyla; iş bulma kolaylığı, aile etkisi ve üniversite giriş puanlarındaki alınan puanların yeterliliği olarak görülmektedir (Kostak ve ark., 2012; Dinç ve ark., 2017). Ebelik emek isteyen ve gelişmekte olan bir meslek grubudur. Ebeliğe ilişkin en göze çarpan problem iş yükünün fazlalığı ve mesleğe yönelik beklentilerin karşılanmamasıdır (Pugh ve ark., 2013). Bununla birlikte toplum tarafından ebelik ve hemşirelik mesleğinin; eğitimi, görev tanımı, ekonomik ve sosyal yönü yeteri kadar bilinmediği için bu meslekler toplumun olumsuz değer ve yargılarından etkilenmektedir (Turgay ve ark., 2005). Bu nedenle ebelik öğrencilerinin emeklilikten önce meslekten ayrılma ya da başka bir mesleğe yönelme gibi düşünceleri olabilir. Ayrıca ebelik öğrencileri klinik ortamlarda gelişimlerinin önünde bazı engel ve problemlerle karşılaşmaktadırlar.

Ebe eğitimciler ile ebeler, ebelik bölümü öğrencilerinin teoriye ilişkin bilgi eksikliklerini kapatmak ve ebe adaylarına öz yeterlik kazandırmak konusunda yardımcı olma sorumluluğunu üstlenmeleri gerekir (Jordan ve Farley, 2008). Eğitim ve sağlık kurumlarının ebelik öğrencilerinin mesleğe yönelik beklentilerini belirleme sorumlulukları bulunmaktadır (Fenwick ve ark., 2016). Ülkemizde ebelik öğrencilerinin klinik deneyimlerine ilişkin bilgilerin artmasına rağmen, ebelik öğrencilerinin mesleğe ilişkin sorunları, beklenti ve deneyimlerine yönelik çalışmalar sınırlı sayıdadır (Taşkın Yılmaz ve ark., 2014; Bilgin ve ark., 2016; Aydın Kartal ve Yazıcı, 2017). Ebelik öğrencilerinin ebelik mesleğine ilişkin görüşlerinin ve beklentilerinin belirlenmesiyle mevcut problemlerin belirlenmesi, bu problemlerin çözümüne uygun stratejilerin geliştirilmesi ve ebelikte mesleki memnuniyetin artırılması için gerekli çalışmaların başlatılması için ebelere yol gösterici olabilir. Bu nedenle bu araştırma ile ebelik öğrencilerinin ebelik mesleği hakkındaki görüşleri ve mesleğe yönelik beklentilerini

belirlemek amaçlandı. Tanımlayıcı türde yapılan çalışmada “Çalışmanın yapıldığı kurumun ebelik öğrencilerinin ebelik mesleği hakkındaki görüşleri nelerdir?” ve “Çalışmanın yapıldığı kurumun ebelik öğrencilerinin ebelik mesleğine yönelik beklentileri nelerdir?” sorularına yanıt arandı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın evreni bir sağlık bilimleri fakültesinin ebelik bölümü öğrencilerinden (n=376), örneklemi ise çalışmaya katılmaya istekli 290 öğrenciden (evrenin %77.1'i) oluştu. Araştırma verileri, 2017-2018 eğitim öğretim döneminin ilkbahar döneminde toplandı. Araştırma kapsamına alınmayan 86 öğrenci devamsızlık ve çalışmaya katılmak istememe gibi nedenlerle araştırmanın dışında kaldı.

Öğrenciler; çalışmaya katılmaya istekli olmak, 18 yaş üzeri olmak, herhangi bir iletişim probleminin olmaması ve ebelik bölümü öğrencisi olmak kriterlerine göre araştırma kapsamına alındı. Araştırmanın herhangi bir aşamasında araştırmaya devam etmek istemeyen öğrenciler ve araştırma dahil edilme kriterlerine uymayan katılımcılar araştırma kapsamının dışında bırakıldı.

Veriler, öğrencilerin bireysel özelliklerini ve ebelik mesleğine yönelik görüş ve beklentilerini sorgulayan, 19 sorudan oluşan bir öğrenci bilgi formu ile elde edildi. Bu form araştırmacılar tarafından literatür bilgilerine dayalı olarak hazırlandı (Ertekin Pınar ve ark., 2013; Yurtsal ve ark., 2014; Arslan Özkan ve Baş, 2016; Atasoy ve Ermin, 2016). Çalışmaya başlamadan önce anket formunu test etmek amacıyla araştırma örnekleme dahil edilmeyen 10 öğrenci ile pilot uygulama yapıldı. Böylece anketlerde anlaşılmayan bir sorunun olup olmadığı ve bu uygulamanın ne kadar süreceği test edildi. Verilen geri bildirimlere bağlı olarak anket sorularında anlaşılır olmayan ya da gereksiz görülen ifadeler tekrar gözden geçirildi ve anlaşılmayan ifadeler tekrar düzenlendi. Araştırmada öğrenci bilgi formlarından elde edilen verilerin, SPSS 21.0 programı kullanılarak analizi yapıldı. Sürekli değişkenler, ortalama ve standart sapma; kategorik değişkenler ise frekans ve yüzde olarak ifade edildi.

Çalışma süresince İnsan Hakları Helsinki Deklarasyonu’na sadık kalındı. Araştırma verilerinin toplandığı okulun bölüm başkanlığına ve dekanlığına araştırmanın amaç ve kapsamını da içeren bir form ile başvuru yapılarak izin alındı. Örneklemi oluşturan öğrencilere çalışmanın amaç ve yararlarını, çalışmadaki rollerini açıklayan bir form ile bilgilendirilmiş olurları alındı. Öğrencilere bilgilerinin gizli tutulacağı söylendi. Çalışmada gönüllülük, isteklilik ilkesine özen gösterildi. Çalışma için etik kurul izni alındı (Dumlupınar Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurul Birimi, Sayı: 56120658-050.02-E.20225, Tarih: 25.04.2018).

BULGULAR

Araştırmaya katılan ebelik öğrencilerinin yaş ortalaması 20.57±2.26 olup, yaş aralığı 17-29 arasında bulunmaktadır. Ebelik bölümünde; birinci sınıftan 83 (%28.6), ikinci sınıftan 76 (%26.2), üçüncü sınıftan 66 (%22.8) ve dördüncü sınıftan 65 öğrenci (%22.4) araştırmaya katılmıştır. Ebelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin çoğunluğu (%46.6) Anadolu, fen ya da

anadolu öğretmen lisesinden muzun olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin %46.6'sı çekirdek aile mensubu olup, öğrencilerin çoğunluğunun (%72.1) ailesinin gelirinin giderini karşıladığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaşamlarının büyük bölümünü geçirdiği yerin %74.8 oranında şehir-kent olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Katılımcıların ebelik bölümüne ve mesleğine ilişkin görüşleri sorgulandığında öğrencilerin yarısından fazlasının %59.3'ü ebelik bölümüne istemeden gelmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu (%30) ebelik bölümünü iş bulma kolaylığı nedeniyle tercih etmiştir. Öğrencilerin %41.0'ı ebelik programına yerleşmeden önce ebelik mesleği hakkında olumsuz düşüncelere sahip olduğunu ve şu anda öğrencilerin %52.8'i ebelik mesleği hakkında daha olumlu düşüncelere sahip olduğunu bildirmişlerdir. Buna rağmen öğrencilerin %59.3'ü orta öğretimdeki öğrencilere ebelik bölümünü önermediklerini bildirmişlerdir. Öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmak istediği alan sorulduğunda öğrenciler en fazla koruyucu sağlık hizmetlerinde (%33.4) ve hastanelerin doğum, obstetri ve jinekoloji birimlerinde (%25.5) çalışmak istediklerini bildirmişlerdir (Tablo 2).

Ebelik öğrencilerine ebelik mesleğinin sorunlarını sordüğümüzda; öğrenciler sorun olarak algıladıkları durumların çoğunlukla yoğun iş yüküne bağlı mesleğin sevilerek yapılmaması (%43.4), meslekte tatillerin/izinlerin az olması (%40.3), meslekte branşlaşma olmaması (%36.9), maaşın yetersizliği (%33.8), toplumun ebeliğe olumsuz bakış açısı (%33.8), çalışmakta olan ebelerin olumsuz tavırları (%33.1) ve ebelerin yetki ve sorumluluklarının az olması (%29.0) olduğunu görülmektedir. Ebelik mesleğinin sorunlarına yönelik çözüm odaklı çeşitli öneriler verildi. Ebelik bölümü öğrencilerine ebelik mesleğinin sorunlarına ilişkin çözüm önerileri sorulduğunda öğrencilerin çoğunluğu; öğrencilerin %39.7'si ebelerin yönetici pozisyonunda olmalı, %35.9'u ebe alımları artırılmalı, %31.7'si ebelik eğitiminde birlik sağlanmalı ve %26.6'sı mezuniyet sonrası düzenli aralıklarla eğitimler olmalı şeklinde görüş bildirmiştir (Tablo 3).

Katılımcı öğrencilere ebelik eğitime yönelik gelecekteki beklentileri sorulduğunda öğrencilerin çoğunluğu; okullarda ebe kökenli akademisyen sayısının artmasını (%56.2), hemşirelik fakültelerinde olduğu gibi ebelik fakültelerinin de kurulmasını (%34.1), ebelik bölümlerindeki öğrencilere iyi derecede yabancı dil eğitiminin verilmesini (%31.7), uygulamalarda öğrencilerin görev/sorumluluklarının daha iyi belirleneceği (%29.7) ve böylece eğitimin kalitesinin artacağı (%25.2) yönünde beklentilerini bildirmişlerdir. Öğrencilerin ebelik mesleğinden gelecekteki beklentileri sorulduğunda; öğrencilerin %53.8'i ebeliğin toplumda daha saygın bir meslek olarak algılanması, %36.9'u toplumda bir meslek olarak kabul görmesi, %35.9'u mezuniyet sonrası eğitimlerin artırılması, %34.8'i alanında uzman ebelerin yetişmesi, %34.5'i tüm hastanelerde ebeler için ebe bir yöneticinin olması ve %33.8'i çalışma koşullarının iyileştirilmesi şeklinde görüşlerini bildirmiştir (Tablo 4).

Tablo 1. Öğrencilerin bireysel özelliklerine göre dağılımı

Bireysel Özellikler (n=290)	n	%
Yaş		
17-19	108	37.2
20-22	129	44.5
23 ve üzeri	53	18.3
Yaş ortalaması	20.57±2.26	
Okuldaki yılı		
1. yıl	83	28.6
2. yıl	76	26.2
3. yıl	66	22.8
4. yıl	65	22.4
Mezun olduğu okul		
Düz/genel lise	90	31.0
Anadolu/fen/öğretmen lisesi	135	46.6
Meslek lisesi	65	22.4
Aile tipi		
Çekirdek	209	72.1
Geniş	65	22.4
Parçalanmış	16	5.5
Gelir durumu		
Gelirim giderimi karşılıyor	227	78.3
Gelirim giderimi karşılamıyor	63	21.7
Yaşamının önemli bölümünü geçirdiği yer		
Şehir-kent	217	74.8
İlçe-kasaba	39	13.4
Köy-kırsal	34	11.7

Tablo 2. Öğrencilerin ebelik bölümü ve mesleğine ilişkin görüşlerine göre dağılımı

Öğrencilerin görüşleri (n=290)	n	%
Ebelik bölümünü isteyerek seçme		
Evet	118	40.7
Hayır	172	59.3
Ebelik bölümünü seçme nedenleri		
Ebe olmak istediğim için	57	19.7
İş bulma kolaylığı olduğu için	87	30.0
Kutsal bir meslek olduğu için	54	18.6
Ailem/çevrem istediği için	36	12.4
Puanım yettiği için	35	12.1
Lisansüstü bir programa yerleşmek için	21	7.2
Ebelik programına yerleşmeden önce ebelik mesleği hakkında düşüncesi		
Olumlu	118	40.7
Olumsuz	119	41.0
Fikrim yoktu	53	18.3
Şu anda ebelik mesleği hakkında ne düşündüğü		
Olumlu	153	52.8
Olumsuz	137	47.2
Orta öğretimdeki öğrencilere ebelik bölümünü önerme durumu		
Evet	118	40.7
Hayır	172	59.3
Mezuniyet sonrası çalışmak istediği alan		
Eğitim alanında	41	14.1
Yönetim alanında	38	13.1
Koruyucu sağlık hizmetlerinde	97	33.4
Hastanelerin doğum, obstetri ve jinekoloji birimlerinde	74	25.5
Hastanelerin doğum, obstetri ve jinekoloji dışındaki birimlerinde	28	9.7
Başka bir meslek alanında	12	4.1

*Birden fazla cevap verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin ebelik bölümü ve mesleğine ilişkin algıladıkları sorunlar ve çözüm önerilerine göre dağılımı

Öğrencilerin görüşleri (n=290)	n	%
Ebelik mesleğinin sorunları nelerdir? *		
Atama sorunu olması	55	19.0
Ebe sayısındaki yetersizlik	24	8.3
Çalışma koşullarındaki zorluklar	72	24.8
Toplumsal ebeliğe olumsuz bakış açısı	98	33.8
İş yükünün fazla olması	47	16.2
Ebeliği koruyan dernek ve kuruluşların olmaması	32	11.0
Ebelerin yetki ve sorumluluklarının az olması	84	29.0
Alınan eğitimin iş yaşantısında kullanılmaması	24	8.3
Meslekte branşlaşma olmaması	107	36.9
Maaşın yetersiz olması	98	33.8
Ekip içinde statü belirsizliğinin olması	47	16.2
Mesleğin sevilerek yapılmaması	126	43.4
Zorlu çalışma koşullarına rağmen meslekte izinlerin az olması	117	40.3
Meslekte erkeklerin olmayışı	75	25.9
Çalışmakta olan ebelerin olumsuz tavırları ya da mobbing	96	33.1
Ebelik mesleğinin sorunlarına ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir? *		
Mesleğe ait demeklere herkesin üye olması sağlanmalı	57	19.7
Ebelik mesleği topluma tanıtılmalı	41	14.1
Ebelik eğitiminde birlik sağlanmalı	92	31.7
Ebe alımları artırılmalı	104	35.9
Mecliste/ bakanlıkta ebe bir temsilci olmalı	54	18.6
Yöneticiler ebe olmalı	115	39.7
Mezuniyet sonrası düzenli aralıklarla eğitimler olmalı	77	26.6
Ebeler lisansüstü eğitime özendirilmeli	49	16.9
Çalışma koşulları iyileştirilmeli	38	13.1
Yıpranma payı/erken emeklilik verilmeli	23	7.9
İş değil meslek olarak algılanmalı	25	8.6

*Birden fazla cevap verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin ebelik eğitimi ve mesleğine ilişkin beklentilerine göre dağılımı

Öğrencilerin beklentileri (n=290)	n	%
Ebelik eğitimine yönelik gelecekteki beklentileri*		
Uygulamalarda öğrencilerin görev/sorumluluklarının daha iyi belirleneceği	86	29.7
Ebelik fakültelerinin kurulacağı	99	34.1
Eğitimin kalitesinin artacağı	73	25.2
İyi derecede yabancı dil eğitiminin verileceği	92	31.7
Okullarda akademisyen ebe sayısının artması	163	56.2
Okulların fiziki koşullarının düzeltilmesi	64	22.1
Lisans ve lisansüstü mezun sayısının artması	73	25.2
Okullarda öğrenci sayısının azaltılarak daha kaliteli eğitim verileceği	60	20.7
Erasmus, Farabi, Mevlana gibi programlarının artırılması	19	6.6
Simülasyon laboratuvarlarının kurulması ya da iyileştirilmesi	47	16.2
Uygulama ve staj sayılarının artırılması	11	3.8
Ebelik mesleğinden gelecekteki beklentileri*		
Ebelerin görev ve sorumluluklarının belirlenmesi	75	25.9
Çalışma koşullarının iyileştirilmesi	98	33.8
Alanında uzman ebelerin yetişmesi	101	34.8
Mezuniyet sonrası eğitimlerin artırılması	104	35.9
Tüm hastanelerde ebeler için ebe bir yöneticinin olması	100	34.5
Toplumda bir meslek olarak kabul görmesi	107	36.9
Toplumda daha saygın bir meslek olarak algılanması	156	53.8
Ebeliğin meslek odasının kurulması	47	16.2

*Birden fazla cevap verilmiştir.

TARTIŞMA

Ebelik öğrencilerinin ebelik mesleği hakkındaki görüşleri ve mesleğe yönelik beklentilerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalarının sonuçları literatür bilgileriyle tartışılmış, karşılaştırılmış ve desteklenmiştir. Araştırmamıza ebelik bölümü ve mesleğine ilişkin, öğrencilerin çoğunluğu ebelik bölümünü isteyerek

seçmemekle birlikte iş bulma kolaylığı nedeniyle bölüme geldiklerini bildirmişlerdir. Ertekin Pınar ve ark. (2013) çalışmasında öğrencilerin çok az bir kısmı ebeliği ilk tercihleri içinde seçerken hiçbirisi ebelik bölümünü ilk tercihleri arasına yazmamıştır. Konuya ilişkin ebelik öğrencileri ile yapılan diğer çalışmalarda da öğrenciler

benzer şekilde üniversite tercihlerinde ebelik bölüm tercihi olarak ilk üç sırada yer almadığı görülmektedir (Kostak ve ark., 2012; Yurtsal ve ark., 2014). Ertekin Pınar ve ark. (2013) araştırmasının aksine bu sonuçların, ebelik mesleğine ilişkin bir ön yargının olduğunu düşündürmektedir ve bu nedenle de üniversite tercih dönemlerinde ebelik bölümlerinin öncelikli tercihler arasında yer almadığı düşünmekteyiz. Ayrıca ebelik bölümü seçme kararlarına ilişkin karşılaşılan çalışmaların sonuçlarına göre (Kostak ve ark., 2012; İlhan Erkal ve ark., 2012; Dinç ve ark., 2017; Yücel ve ark., 2017), öğrencilerin çoğunluğu iş bulma kolaylığı ve üniversite sınavlarından alınan taban puanlar nedeniyle tercih etmişlerdir. Bu sonuçlar; ebelik bölümü tercihlerinde mesleğe eğilimi ve ilgisi olan öğrencilerin değil, gelecek kaygısı olan öğrencilerin bölümü tercih ettiğini kanıtlar niteliktedir.

Araştırmamızda ebe adaylarının çoğunluğu ebelik programına yerleşmeden önce ebelik mesleği hakkında olumsuz düşünceleri olduğunu bildirmişken, mevcut durumda öğrencilerin ebelik mesleği hakkında daha olumlu düşüncelere sahip olduğu görülmektedir. Dinç ve ark. (2017) araştırmasında, öğrencilerin ebelik bölümüne yerleştikten sonra mesleğe yönelik daha olumlu duygulara sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre, alınan eğitim yoluyla öğrenciler ebelik mesleğini tanıma fırsatı bulmuş ve böylece öğrencilerin mesleğe ilişkin yargılarının değişmiş olduğunu söylenebiliriz. Bu araştırmada öğrencilerin çoğunluğu orta öğretimdeki öğrencilere ebelik bölümünü önermediklerini bildirmişlerdir. Atasoy ve Ermin (2016)'ın çalışmasının sonuçları arasında öğrenciler ebelik bölümünde öğrenim görmeye ilişkin olumsuz düşüncelere sahip olduklarını bildirmişlerdir. Bu sonuç ebelik öğrencilerinin öğrenim süreci boyunca yaşadıkları bazı olumsuzlukların olduğunu göstermektedir. Genel anlamda öğrenciler mezuniyet sonrası en fazla çalışmak istedikleri alanlar olarak koruyucu sağlık hizmetleri ile hastanelerin doğum, obstetri ve jinekoloji birimlerinde çalışmak istemektedirler. Atasoy ve Ermin (2016)'ın hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mesleğe yönelik bakış açısı konulu çalışmasında öğrencilerin büyük çoğunluğunun hastane ve aile sağlığı merkezlerinde çalışmak istemektedirler. Yine Yücel ve ark. (2017) benzer bir çalışmada, ebelik öğrencilerinin en fazla çalışmak istedikleri alanların kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesi ve aile sağlığı merkezi olduğu görülmektedir.

Araştırmamızda ebelik mesleğinin sorunlarına ilişkin öğrencilerin algıları arasında çoğunlukla mesleğin sevilerek yapılmaması, yoğun çalışma koşullarına rağmen izinlerin yetersiz olması, meslekte branşlaşma olmaması, maaşın yetersizliği, toplumun ebeliğe olumsuz bakış açısı, çalışmakta olan ebelerin olumsuz tavırları, ebelerin toplum tarafından tanınmaması ya da önyargıyla karşılaması, ebelerin yetki ve sorumluluklarının az olması gibi durumları bildirmişlerdir. Hildingsson ve Fenwick (2015)'in ebelerin uygulama alanlarına yönelik algılarının incelendiği çalışmanın sonuçlarına göre, tükenmişlik yaşayan, olumsuzluklar yaşayan ve yönetici pozisyonu olmayan ebelerde çalışma ortamlarına yönelik algıların olumsuz olduğu görülmektedir. Nepal'de yapılan başka bir çalışmada (Bogren ve ark., 2016), ebelik mesleğinin

gelişim ve eğitim süresinde politik engeller bulunduğu ve toplum nezdinde ebelik mesleğinin hak ettiği değeri görmediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ebelik mesleği konusunda çeşitli problemler olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda mesleğin gelişiminde kamu desteğinin gerekliliğini göstermektedir.

Bu araştırmanın sonuçlarında ebelik bölümü öğrencileri ebelik mesleğine yönelik sorunlara ilişkin çözüm önerileri öğrencilerin çoğunluğu; ebelerin yönetici pozisyonunda olmalı, ebe alımları arttırılmalı, ebelik eğitiminde standardizasyonun sağlanması ve mezuniyet sonrası düzenli aralıklarla hizmet içi eğitimler olması gerektiğini önermişlerdir. Hildingsson ve Fenwick (2015) ebelerin çalışma ortamlarına ve mesleğe ilişkin algılarının kişisel özelliklerin yanı sıra işle ilgili faktörlerin etkilediğini bildirmektedir. Bu bağlamda, ebelerin meslekten ayrılmalarının engellenmesi için sağlıklı bir çalışma ortamının sağlanmasını önerilebilir.

Yine sonuçlarımız arasında katılımcı öğrencilerin çoğunluğu gelecekteki beklentileri arasında; okullarda ebe kökenli akademisyen sayısının artmalı, hemşirelik fakültelerinde olduğu gibi ebelik fakülteleri kurulmalı, ebelik bölümlerindeki öğrencilere iyi derecede mesleki yabancı dil eğitiminin verilmesi, uzman ebelerin yetiştirilmesi, tüm hastanelerde ebeler için ebe bir yöneticinin olması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi gerektiğini bildirmişlerdir. Clements ve ark. (2012) ebelerin mezuniyet sonrası destek ihtiyaçlarının bulunduğu ve bu ihtiyaçların tespit edilmesi gerektiği görülmektedir. Bu bağlamda; yeni mezun ebelerin çalışma şartlarının düzenlenmesiyle birlikte iş yükleri konusunda ve yeni mesleki becerilerin geliştirilmesi konusunda meslektaşlardan, yöneticilerden ve eğitimcilerden destek beklentisi içerisindeyler. Çakır Koçak ve ark. (2017) "Türkiye'de Ebelik Bölümlerinin Akademik ve Fiziki Profili" konulu çalışmada, ebelik eğitiminde sorumlu akademisyenlerin ve yöneticilerinin büyük çoğunluğunun hemşirelik akademisyenler olduğu görülmekle birlikte, günümüzde hemşirelikte olduğu gibi ebelikte branşlaşma ya da ebelik fakültesi gibi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu sonuçlara göre ebelik halen gelişmekte olan bir meslek grubudur. Öte yandan, öğrencilerin bağımsız rolleri ve profesyonel kimlik gelişimleri çoğunlukla hemşirelik mesleği etkisinde kalmaktadırlar.

SONUÇ

Bu araştırmanın sonuçlarına göre, ebelik öğrencilerinin görüş ve beklentileri sosyodemografik özellikler, içinde yaşanılan toplum ve öğrenim görülen sınıflara göre şekillenmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu ebelik bölümünü isteyerek tercih etmese de mevcut durumda ebelik öğrencileri mesleğe yönelik daha olumlu duygu ve düşüncelere sahip olduğu saptanmıştır. Buna rağmen öğrencilerin çoğunluğu ebelik bölümünü Yükseköğretim Kurumları Sınavı'na (YKS) girecek öğrencilere önermemektedirler. Öğrencilerin ebeliğe ilişkin algıladıkları problemler genel anlamda ebelik mesleğe ilişkin problemlere bağlı olumsuz görüşlere sahip olduğu görülsede mesleğin gelişimine yönelik çözüm odaklı bazı önerileri bulunmaktadır. Araştırmada öğrencilerin ebelik mesleğine yönelik görüş ve önerilerinin belirlenmesi ile mesleğe yönelik aksayan yönlerin belirlenmesi, çözüm

odaklı çalışmaların başlatılması, mesleki güdülenmeyi arttırmak ve tüm bunlara bağlı olarak mesleğin gelişimine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda, ebelere özellikle öğrencilik döneminden itibaren ebelik mesleğine ilişkin gerekli danışmanlığı sağlanmak ve öğrencilerin beklentilerine yönelik mesleğin aksayan yönlerinin belirlenmesi açısından ebelerin, kurumların ve politika kurucularının çözüm odaklı çalışmalar yapması önem taşır. Öğrencilerin beklentilerine bağlı olarak; ebelik mesleğinin geliştirilmesi önündeki engellerin kaldırılması, özlük haklarının düzenlenmesi, ebelerin yönetici pozisyonlarda görev alabilmesi, ebe akademisyen sayısının artırılması, meslekten ayrılmaların önlenmesi ve üniversite tercihi yapacak öğrenciler için daha cazip bir meslek olması için gereken yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Teşekkür

Araştırmaya katılan tüm öğrencilere ve araştırmanın yürütüldüğü üniversitenin tüm idari ve akademik çalışanlarına sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Finansal Destek: Yok

Çıkar Çatışması: Yok

Yazar Katkıları: Yazarlar araştırmanın tüm aşamalarında aktif olarak sorumluluk almışlardır.

KAYNAKLAR

- Atasoy, I. ve Ermin, C. (2016). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mesleklerine bakış açısının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 83-91.
- Aydın Kartal, Y. ve Yazıcı, S. (2017). Ebelik öğrencilerinin ilk klinik deneyim başlangıcı ve sonunda anksiyete ve stres düzeylerinin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 4(3), 190-95.
- Barry, M. J, Hauck, Y. L, O'Donoghue, T. and Clarke, S. (2014). Newly-graduated midwives transcending barriers: Mechanisms for putting plans into actions Michele. *Midwifery J*, (30), 962-967.
- Bilgin, Z., Arslan Özkan, H. ve Baş, M. (2016). Ebelik öğrencilerinde güdülenme düzeyinin klinik uygulama beklentisine etkisi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(4), 38-53.
- Bogren, U. M., Berg, M., Edgren, L., van Teijlingen, E. and Wigert, H. (2016). Shaping the midwifery profession in Nepal—Uncovering actors' connections using a Complex Adaptive Systems framework. *Sexual & Reproductive Healthcare*, 10, 48–55.
- Çakır Koçak, Y., Öztürk Can, H., Yücel, U., Demirelöz Akyüz, M. ve Çeber Turfan, E. (2017). Türkiye'de ebelik bölümlerinin akademik ve fiziki profili. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 4(2), 88-97.
- Çevik, D. B, Perkmen, S. ve Alkan M. (2012). Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerinden beklentileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 41-45.
- Clements, V., Fenwick, J. and Davis D. (2012). Core elements of transition support programs: The experiences of newly qualified Australian midwives. *Sexual & Reproductive Healthcare*, (3), 155–162.
- Dinç, A., Cangöl, E. ve Söğüt, S. (2017). Ebelik öğrencilerinin mesleki tercih hakkında düşünceleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, (2)2, 15-23.

- Ertekin Pınar, Ş., Cesur, B., Duran, Ö., Güler, E., Üstün, Z. ve Abak, G. (2013). Ebelik öğrencilerinin mesleki profesyonellikleri ve etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 8(23), 20-36.
- Fenwick, J., Cullen, D., Gamble, J. and Sidebotham, M. (2016). Being a young midwifery student: A qualitative exploration. *Midwifery J*, 39, 27-34.
- Hildingsson, I. and Fenwick, J. (2015). Swedish midwives' perception of their practice environment: A cross sectional study. *Sexual & Reproductive Healthcare*, 6, 174–181.
- İlhan Erkal, S., Yalçın, A. S. ve Sancar, B. (2012). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin ebelik ve hemşirelik bölümlerini seçme nedenleri. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 73-90.
- Jordan, R. and Farley, C. L. (2008). The confidence to practice midwifery: Preceptor influence on student self-efficacy. *Journal of Midwifery & Women's Health*, 53(5), 413-420.
- Kostak, M. A., Akarsu, Ö. ve Ergül, G. D. (2012). Edirne Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin profili. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 7(19), 39-59.
- Patterson, J, Macznik, A. K, Miller, S, Kerkin, B. and Baddock, S. (2018). Becoming a midwife: A survey study of midwifery alumni, *Women Birth*, (852), 9-10.
- Pugh, J. D., Twigg, D. E., Martin, T.L. and Rai, T. (2013). Western Australia facing critical losses in its midwifery workforce: A survey of midwives' intentions. *Midwifery J*, 29, 497-505.
- Taşkın Yılmaz, F., Tiryaki Şen, F. and Demirkaya, F. (2014). Hemşirelerin ve ebelerin mesleklerini algılama biçimleri ve gelecekte beklenenleri. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(3), 130-39.
- The International Confederation of Midwifery. ICM Definitions, Definition of the Midwife. *Definitions*, Erişim adresi: www.internationalmidwives.org. Erişim tarihi:11.11.2018.
- Turgay, A., Karaca, B., Çeber, E. ve Aydemir, G. (2005). Hemşirelik öğrencilerinin mesleği algılayışları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(1), 54-62
- Türk Dil Kurumu. Büyük Türkçe Sözlük. Erişim adresi: www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 11.11.2018.
- Yücel, U., Tuna Oran, N. ve Yüksel, E. (2017). Ebelik öğrencilerinin meslek ile ilgili görüşlerinin ve mezuniyet sonrası çalışmak istedikleri kurumların değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(4), 69-76.
- Yurtsal, Z. B., Biçer, S., Duran, Ö., Şahin, A., Arslan, M. ve Yavrucu, Ö. K. (2014). Sağlık bilimleri fakültesi ebelik 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin mesleğe ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(2), 15-25.